

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ” - БЛАГОЕВГРАД
ФАКУЛТЕТ ПО ИЗКУСТВОТА
КАТЕДРА ПО КУЛТУРОЛОГИЯ

*България, Благоевград 2700, ул. “Иван Михайлов” 66,
тел. +359 73 8889-133, E-mail: art@swu.bg*

Утвърждавам:

ДЕКАН НА ФИ:

/проф. д.н. Йордан Гошев/

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

“Нематериално културно наследство в граничния регион.

Традиционни празници и обреди. Народни лечебни практики”

Задължителна дисциплина, включена в учебния план на квалификационен курс „Културен туризъм в граничния регион България – Гърция“

Професионално направление: Пътувания, туризъм и свободно време /шифър 1015 от Класификатор на областите от образование и обучение/

Специалност: Културен туризъм в граничния регион България – Гърция

Образователно-квалификационна степен на обучение: Специалист по културен туризъм /шифър 263201 от НКПД/ и специалист, турагентска дейност /шифър 33393002 от НКПД /

Професионална квалификация: Професионална квалификация по културен туризъм и туроператорска дейност

Срок на обучение: 3 месеца
Форма на обучение: РЕДОВНО
Факултет: Факултет по изкуствата /ФИ/
Обучаваща катедра: Лаборатория то културен туризъм

БЛАГОЕВГРАД

2018 г.

АНОТАЦИЯ Дисциплината е посветена на нематериалното културно наследство на трансграничния регион като ресурс на организиране на културни събития и развитие на културен туризъм. Студентите ще се запознаят със значими празници от традиционния календар, със семейни обреди и с някои специфични страни на традиционната култура, свързани с дома и магическите лечебни практики.

ОПИСАНИЕ НА КУРСА Курсът включва 45 академични часа аудиторна заетост /30 часа лекции + 15 упражнения/ и 90 часа извънаудиторна заетост. Крайното оценяване е на база текущ контрол.

ЦЕЛ НА УЧЕБНАТА ДИСЦИПЛИНА Целта на лекионния курс е придобитите знания за нематериалното културно наследство в трансграничния регион да се осъзнаят като ресурс за включване на традиционната култура в културния туризъм. В рамките на курса студентите ще придобият умения и компетентности за: включено наблюдение и изследване на образци на нематериалното културно наследство; за изготвяне на проекти за туристическа анимация на фолклорна тематика.

ФОРМА НА ПРОВЕЖДАНЕ НА КУРСА: Редовна

ФОРМИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС: лекции, дискусии, аудиторни упражнения, самостоятелни проучвания и презентации на резултатите

ЕЗИК, НА КОЙТО СЕ ПРОВЕЖДА КУРСЪТ: Български

№	Тема	Брой лекции	Брой упражн.
1	<p>Етнология и туризъм. Въведение в проблематиката</p> <p><u>Цели на темата:</u> студентите да бъдат въведени в проблематиката на туристическите пътувания, насочени към опознаването и изследването на посещаваната култура. Едновременно с това е предвидено представяне на курса, предмет, задачи, терминология, основна литература и др. Основният акцент е върху възможностите за включването на фолклора в трансграничния регион при реализиране на туристически пътувания и туристическа анимация.</p> <p><u>Очаквани резултати:</u> начални знания за преподаваната проблематика.</p>	1	0
2	<p>Профил и мотивация на етно туриста</p> <p><u>Цели на темата:</u> да обърне внимание на профила на туристите, които предприемат туристически пътувания с цел опознаване на местната култура.</p> <p><u>Очаквани резултати:</u> знания за профила на етно туристите.</p>	1	1
3	<p>Екзотиката на местната култура</p> <p><u>Цели на темата:</u> да разгледа екзотиката на местната култура, нейните традиции, фестивали, панаири, културно-исторически и природни забележителности и т.н. като икономически</p>	1	1

	ресурс. Обръща се внимание на формите на консумиране на местната култура, превръщането на местната култура в сувенир. Очаквани резултати: познания за местната култура като икономически ресурс.		
4	Методи за оживяване на наследството Цели на темата: да разгледа туристическите методи за оживяване на културното наследство – тематични маршрути, информационни пакети, презентации, срещи с местното население, брошури, аудио-визуални материали и др. Очаквани резултати: познания за местната култура като икономически ресурс.	1	1
5	Етнографски и локални музейни сбирки Цели на темата: да въведе проблематиката за етнографските и локални музейни сбирки като научно-образователни институции за събиране, съхраняване, експониране на регионални движими и недвижими културни ценности и обект за културен туризъм. Очаквани резултати: знания за етнографските музеи и локални музейни сбирки като обектна етно туризъм.	1	1
6	Локални архитектурни резервати, ансамбли и единични обекти и културния туризъм. Цели на темата: Разглежда се историческото наследство в запазените локални архитектурни резервати, ансамбли, единични обекти в градска и извънградска среда. Очаквани резултати: познания за туристически ресурс на архитектурното историческо наследство като част от градския и извънградски пейзажи.	1	1
7	Традиционният календар Цели на темата: да се представи традиционната представа за календара. Прави се преглед на Цикличното време в традиционната култура и важното значение на календара в организирането на аграрната година. Разглеждат се основните периоди в годишния календарен цикъл; деление на годината на два основни сезона – лято и зима; празници, бележещи промяната в календара; рационални наблюдения на слънчевата активност, звездното небе и луната. Очаквани резултати: студентите да добият знания за важността на календара в организиране на стопанския цикъл в традиционната култура	2	0
8	Празнична система и културен туризъм. Празници и обичаи от зимния календарен цикъл	3	2

	<p><u>Цели на темата:</u> да запознае студентите със значими празници от зимния празничен цикъл като туристически събития и туристическа анимация. Ще бъде обърнато внимание върху празниците и съпътстващите ги обреди на Игнажден, Коледа, Поганите дни, Васильовден, Ивановден и т.н.</p> <p><u>Очаквани резултати:</u> знания за празниците от зимния празничен цикъл като ресурс за събитиен туризъм и туристическа анимация.</p>		
9	<p>Маскарадни обреди и фестивали на маскарадните игри.</p> <p><u>Цели на темата:</u> да запознае студентите с маскарадните обреди. Включени са обреди с участието на моми и ергени – кукерски игри, момински игри през пролетта, маскиране по време на сватба. Специално внимание се обръща на набиращите популярност маскарадни фестивали и организирането на туристически турове.</p> <p><u>Очаквани резултати:</u> знания за маскарадните обреди и фестивали</p>	2	2
10	<p>Нестинарството. Нестинарските събори в България и Гърция</p> <p><u>Цели на темата:</u> да запознае студентите с нестинарството – легенди, празници от календара, основни светци, свети места, обреди с игра върху жарава. Специално внимание се обръща на набиращите голяма популярност в Странджа нестинарски събори и възможностите те да са част от турове, посветени на културния туризъм.</p> <p><u>Очаквани резултати:</u> знания за нестинарството и за нестинарските събори.</p>	2	
11	<p>Празникът на лятното слънцестоене. Фолклорни фестивали на Еньовден. Примерни маршрути</p> <p><u>Цели на темата:</u> да запознае студентите с празниците около празникът на лятното слънцестоене, отбелязван в народния календар на Еньовден. Обръща се внимание на обредите и вярванията, свързани с Еньовден. Акцентира се обръща на организираните и набиращите голяма популярност фестивали или фолклорни чествания на Еньовден и възможностите те да са част от турове, посветени на културния туризъм.</p> <p><u>Очаквани резултати:</u> знания за обредите и вярванията, свързани с Еньовден и възможностите за организиране на</p>	1	

	туристически турове.		
12	<p>Местни обреди, места и събития и културен туризъм</p> <p>Цели на темата: представяне на местните обреди, свети места и места на памет като ресурс за културен туризъм в съответния регион на базата на множество съвременни примери.</p> <p>Очаквани резултати: знания за значението и ролята на местните традиции и обреди в развитието на културния туризъм.</p>	1	1
13	<p>Фолклорни фестивали и културен туризъм</p> <p>Цели на темата: да запознае студентите с съвременни примери за представяне на народното творчество, занаяти, ритуали и т.н. в събори, фестивали, панаири и ролята им в развитието на културния туризъм в съответния регион.</p> <p>Очаквани резултати: знания за фестивалите за автентичен фолклор като ресурс за културен туризъм.</p>	2	1

ЛИТЕРАТУРА

А. Основна

1. Алексиева, Бокова 2013: С. Алексиева. Туризъм и културно наследство. София.
2. Арнаудов 1977: Арнаудов, М. Студии върху българските обреди и легенди. т. I-II, София
3. Вакарелски 1977: Вакарелски, Хр. Етнография на България. София
4. Венедиков 1983: Ив. Венедиков, Медното гумно на прабългарите. София
5. Воденска, Асенова 2004; Мария Воденска, Мариана Асенова. Въведение в туризма. Ботевград
6. Етнография на България. Т. I С. 1980, Т. II, С., 1983, Т. III, С., 1985
7. Колев 1987: Българска етнография. София
8. Костов 2001: Енчо Костов. Културният туризъм. София
9. Недков 2000. С. Недков. Музеи на открито. София
10. Пирински край 1980: Етнографски проучвания на България. Пирински край. София
11. Пловдивски край 1986: Етнографски проучвания на България. Пловдивски край. София
12. Родопи 1994. Етнографски проучвания на България. Родопи. София
13. Сакар 2003: Етнографски проучвания на България. Сакар. София
14. Странджа 1996: Етнографски проучвания на България. Странджа. София.

Б. Допълнителна

1. Ангелов 1986: В. Ангелов. Българска възрожденска дърворезба. Семантичен анализ. София
2. Арнаудов 1968, 1969: М. Арнаудов, Очерци по български фолклор. Т. I. Т. II София

3. Баева 2012: В. Баева. Нишката на живота. Между коланчето за рожба и Богородичния пояс. София
4. Василева 1999: М. Василева. Коледа и Сурва. София
5. Велева, М. Български народни носии и шевици. С., 1950
6. Генчев, Ст. Кумството у българите. – ИЕИМ/ 15, 1974.
7. Георгиева 1993: Ив. Георгиева, Хлябът на българина: хляб без квас, хляб с квас. БЕ 1993/3. София. 15-23
8. Георгиева 1993: Ив. Георгиева. Българска народна митология. София.
9. Георгиева, Ив. Народен мироглед. – В: Българска народна култура. 1981
10. Енциклопедия 2003: Календарни празници и обичаи на българите. София.
11. Етнографски проблеми на народната духовна култура. София. Т 1,2,3,4,5,6
12. Костов 2001: Енчо Костов. Културният туризъм. София
13. Лулева 2002: Анна Лулева. Светът на вещите в традиционния български дом. София
14. ИЕИМ. Известия на етнографския институт с музей. София. Течение
15. ИИИИ. Известия на института за изобразително изкуство. София. Течение
16. ИНЕМ. Известия на народния етнографски музей. София. Течение.
17. Маскарадът. Български фолклор, 2000/4.
18. Маринов 1984: Д. Маринов, Народна вяра и религиозни народни обичаи. София
19. Маринов 2011: С. Маринов. Съвременни видове туризъм, Варна
20. Марков, Янков 2003: В. Марков, А. Янков Традиционни народни лечебни практики, свързани с тракийски мегалитни светилища. Известия на Исторически музей – Благоевград. 87-91
21. Обредът. МИФ 9. С., 2008, НБУ.
22. Райчевски 2012: Ст. Райчевски. Нестинарите. София
23. Сп. Българска етнография. София. Течение
24. Сп. Българска етнология. София. Течение
25. Сп. Български фолклор. София. Течение
26. Стамов, Алексиева 2003: Стамен Стамов, Йорданка Алексиева. Специализирани видове туризъм Част 1: културен, религиозен, лечебен. София
27. Стамов, Алексиева 2005: Стамен Стамов, Йорданка Алексиева. Специализирани видове туризъм. Селски туризъм, ч. 2. София
28. Хаджийски, Ив. Бит и душевност на нашия народ. т. I-II. С., 1974
29. Фол, Нейкова 2000: В. Фол, Р. Нейкова. Огън и музика. София
30. Фол, Райчевски 1993: В. Фол, Ст. Райчевски. Кукерът без маска. София

КОНСПЕКТ

1. Профил и мотивация на етно туриста
2. Екзотиката на местната култура
3. Етнографски и локални музейни сбирки
4. Локални архитектурни резервати, ансамбли и единични обекти и културния туризъм
5. Празнична система и културен туризъм

6. Празници и обичаи от зимния календарен цикъл
7. Маскарадни обреди и фестивали на маскарадните игри
8. Нестинарството
9. Празникът на лятното слънцестоене
10. Празнуването на св. Марина в Южна България
11. Етнографски музеи и организация на фолклорни събития
12. Местни обреди, места и събития и културен туризъм
13. Фолклорни фестивали и културен туризъм

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО Хорариумът на учебната дисциплина се състои от лекции и самостоятелна извънаудиторна работа на студентите. **Лекциите** са върху основните теми, заложи в учебната програма и включват класическо представяне, онагледено със богат снимков и видео материал, представен чрез съвременните технологии и програми на Лабораторията по културен туризъм. **Извънаудиторната заетост** е включва изучаване на литературата по дисциплината; рефериране на литература - статия или книга върху тема от изучавания материал; самостоятелно онлайн изследване и изготвяне на културен маршрут, презентация на изготвения културен маршрут, включено наблюдение на нематериалното културно наследство в определен район и презентация, изготвяне на план за организиране на туристическо събитие с фолклорна тематика.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОЦЕНЯВАНЕТО Оценкаването се базира на следните елементи:

1. Участие в дискусии – 20 %;
2. Провеждане на теренно изследване и презентация – 40 %;
3. Изготвяне на проекто план за организиране на събитие с фолклорна тематика 30 %;
4. Изготвяне, презентация и защита на курсов проект върху културен маршрут – 10 %.

Окончателна оценка студентите получават оценка по шестобалната система при следните съответствия с точковата система: Отличен: 90% - 100%; Мн. добър: 75% - 90%, Добър: 61% - 74%, Среден: 51% - 60%; Слаб 0% - 50%

Автор: гл. ас. д-р Димитрия Спасова

Подпис:

.....

Учебната програма е обсъдена и приета на заседание на Научния съвет на Лабораторията по културен туризъм, проведено на, Протокол №

Ръководител на Лабораторията по културен туризъм

.....

Проф. д.н.к. Васил Марков